

(א) לעיל קו. [ע"ש] שנועות
מטה. (ב) לעיל סה;
(ג) [ע"ש]: ומישימותי,
(ד) ז"מ גב. (ה) ממתיני,
היא לקמן מע"ל וכן
בשנועות ועין בספר כ"י
(ו) ש"ך קודם ל"ט טען.

תורה אור השלם

1. או מכל אשר ישבע
עליו לשקר ושלם איתו
בראשו וחמשותי יסף
עליו לאשר הוא לו
יתנו ביום בספר כ"י
ויקרא א כד

הגהות הב"ח

(א) גב' דלף משלם חומשא
וכפילא אבל בתרי גברי
האי משלם כפילא: (ב) שם
הכי דמי כגון שטען:

רבינו חננאל

דאמר רבא וחמישיתו
יוסף עליו התורה ריבתה
חמישית הרבה לקרן אחת
שמע מינה. כתב ר"ח ד"ל
השתא איכא למימר ה"ה
לכפלי ואיכא למימר דוקא
חומש דרבייה קרא אבל
כפל לא ולא מכרעה.
תבעוהו בעלים לשומר
ונשבעו ושילם והוכר הגנב.
קרא ודיא לשומר. כפל
למי. אביי אמר לבעל
הפקדון רבא אמר למי
שהפקדון אצלו. פרי"ח
דצ"ל וקיימא לן כרבא.

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא

ובאו עדים. וכשנשבע היתה אללו לחייב כפל והדר הודה איהו
אבתרייתא: מאי מייחייב חומש אהך שבועה בתרייתא או לא:
והא איחייב ליה כפילא. עליה דהאי ממונן: או דלמא שבועה
המחייבתו כפל פוטרתו מן החומש.

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ובאו עדים אקמייתא והודה אבתרייתא מאי
ממונן המחייבתו כפל פוטרו מן החומש והא
איחייב ליה עילויה כפילא או דלמא שבועה
המחייבתו כפל פוטרתו מן החומש והא
שבועה בתרייתא הואיל דלא קא מחייבא
ליה כפילא תחייביה חומשא אמר רבא
ת"ש (א) אמר לאחד מן השוק היכן שוריי
שגנבת והוא אומר לא גנבתי משביעך אני
ואמר אמן והעדים מעידים אותו שגנבו
משלם תשלומי כפל ואם הודה מעצמו
משלם קרן וחומש ואשם והא הכא עדים
הוא דמחייבי ליה כפילא הודה מעצמו אין
אבל הודה אחר עדים לא ואי סלקא דעתך
שבועה המחייבתו כפל פוטרתו מן החומש
אמאי הודה אחר עדים לא מכדי הא שבועה
לא קא מחייבא ליה כפילא תחייביה חומשא
אלא לאו שמע מינה "ממונן המחייבו כפל
פוטרתו מן החומש ש"מ בעי רבינא חומש
וכפילא בתרי גברי מאי היכי דמי כגון שמסר
שורו לשני בני אדם וטענו בו טענת גנב
חד נשבע והודה וחד נשבע ובאו עדים
מאי מי אמרינן בחד גברא קפיד רחמנא
דלא משלם חומשא וכפילא (ב) האי נשלם
כפילא והאי נשלם חומשא או דלמא עלויה חד ממונא קפיד רחמנא דלא
נשלם עלה חומשא וכפילא והכא נמי חד ממונא הוא יתיקו: בעי רב
פפא תרי חומשי או תרי כפילי בחד גברא מאי היכי דמי (ג) שמען טענת
אבד ונשבע והודה וחזר וטען טענת אבד ונשבע והודה אי נמי כגון שמען
טענת גנב ונשבע ובאו עדים וחזר וטען טענת גנב ונשבע ובאו עדים
מאי מי אמרינן יתרי גווני ממונא קאמר רחמנא דלא נשתלמו עילויה חד
ממונא והכא חד גוונא הוא או דלמא תרי ממונא אמר רחמנא דלא
לשתלמו עילויה חד ממונא והכא נמי תרי ממונא נינהו תא שמע (ד) דאמר
רבא (ה) וחמישיתו יוסף עליו התורה ריבתה חמישית הרבה לקרן אחת
ישמע מינה: תבעוהו בעלים לשומר ונשבע ושילם והוכר הגנב כפל למי
אביי אמר לבעל הפקדון רבא אמר למי שהפקדון אצלו אביי אמר לבעל
הפקדון כיון דאטרחיה בשבועה לא מקני ליה כפילא רבא אמר למי
שהפקדון אצלו כיון דשילם מקני ליה כפילא וקא מיפלגי בדיוקא
דמתניתין דתנן (ו) הפקדון אצל חברו בהמה או כלים ונגנבו או שאבדו
שילם ולא רצה לישבע שהרי אמרו שומר חנם נשבע ויוצא נמצא
הגנב משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה
למי הוא משלם למי שהפקדון אצלו נשבע ולא רצה לשלם ונמצא
הגנב משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה
למי הוא משלם לבעל הפקדון אביי דייק מרישא רבא דייק מסיפא אביי
דייק מרישא דקתני שילם ולא רצה לישבע טעמא דלא רצה לישבע

הא

יאל שבועה ראשונה היינו שאותו בית דין עצמו השביעוהו וטעו דאין סביר לחלק כלל ונראה דמייירי דאמר ליה צעל הפקדון שוב
לאחר שנמלא שקרן שבועה ראשונה ראוני שתהא עליו שומר חנם כמתחילה וחזר וטען לאחר שעשיתי שומר חנם נגנב ופוטור עלמנו
שהרי לא נתחייב צאונסין צמה שעשאו כפירוש ש"ח אבל תימה דל"כ לא הוי חד ממונא דהשתא הפקידו אללו פעם שניה ומה לי לקחו
צידו ומנן לו ומ"ל שלא לקחו אלא אמר ליה צעודו צידו תהא עליו שומר חנם: (ז) ותר"י בפ"י. מחמת שנעשה פסול בשבועה שניה
משעה שנמלא שקרן בראשונה אין לפוטרו משום דמסוד על השבועה מדרבנן הוא דמיפסל כדמוכח בשנועות (ק) מה. דקתני ושכנגדו
מסוד על השבועה ומשמע התם מדרבנן הוא וכיון דמדאורייתא שבועה מחייב כפל: רבא אמר רבא שהפקדון אצלו.
וה"מ דהכא סבר רבא דלע"ג דאטרחיה לצי דינא מקני ליה כפילא וצפרק המפקיד (ז"מ ק) לה. גבי ההוא גברא דלאפקידו כיפי
גבי חצריה קאמר רבא שפיר עבד דלא אהדר ליה הכא אטרחיה לצי דינא התם לא אטרחיה לצי דינא ויש לומר דהתם שאני
דאטרחיה לצי דינא ולא פרע ליה מידי אלא רב נמנן אגבייה לאפדנא מיניה אבל הכא לע"ג דאטרחיה לצי דינא קאת שנסבע
לו מתחילה מכל מקום הרי שילם לו לצסוף ולא אטרחיה צי דינא הלכך מקני ליה כפילא:

קח.

ובאו עדים אקמייתא. תימה דע"כ כשצאו עדים אקמייתא
ואומרים צאונת שעה ראיוהו צרשותו ונמלא שמכחיטין
גם שבועה שניה שנשבע שאבד וכשהודה אחר עדים אמאי משלם
חומש הא קתני לעיל (א) בצרייתא דהיכן פקדוני כו' הודה מעלמנו

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ובאו עדים אקמייתא והודה אבתרייתא מאי
ממונן המחייבתו כפל פוטרו מן החומש והא
איחייב ליה עילויה כפילא או דלמא שבועה
המחייבתו כפל פוטרתו מן החומש והא
שבועה בתרייתא הואיל דלא קא מחייבא
ליה כפילא תחייביה חומשא אמר רבא
ת"ש (א) אמר לאחד מן השוק היכן שוריי
שגנבת והוא אומר לא גנבתי משביעך אני
ואמר אמן והעדים מעידים אותו שגנבו
משלם תשלומי כפל ואם הודה מעצמו
משלם קרן וחומש ואשם והא הכא עדים
הוא דמחייבי ליה כפילא הודה מעצמו אין
אבל הודה אחר עדים לא ואי סלקא דעתך
שבועה המחייבתו כפל פוטרתו מן החומש
אמאי הודה אחר עדים לא מכדי הא שבועה
לא קא מחייבא ליה כפילא תחייביה חומשא
אלא לאו שמע מינה "ממונן המחייבו כפל
פוטרתו מן החומש ש"מ בעי רבינא חומש
וכפילא בתרי גברי מאי היכי דמי כגון שמסר
שורו לשני בני אדם וטענו בו טענת גנב
חד נשבע והודה וחד נשבע ובאו עדים
מאי מי אמרינן בחד גברא קפיד רחמנא
דלא משלם חומשא וכפילא (ב) האי נשלם
כפילא והאי נשלם חומשא או דלמא עלויה חד ממונא קפיד רחמנא דלא
נשלם עלה חומשא וכפילא והכא נמי חד ממונא הוא יתיקו: בעי רב
פפא תרי חומשי או תרי כפילי בחד גברא מאי היכי דמי (ג) שמען טענת
אבד ונשבע והודה וחזר וטען טענת אבד ונשבע והודה אי נמי כגון שמען
טענת גנב ונשבע ובאו עדים וחזר וטען טענת גנב ונשבע ובאו עדים
מאי מי אמרינן יתרי גווני ממונא קאמר רחמנא דלא נשתלמו עילויה חד
ממונא והכא חד גוונא הוא או דלמא תרי ממונא אמר רחמנא דלא
לשתלמו עילויה חד ממונא והכא נמי תרי ממונא נינהו תא שמע (ד) דאמר
רבא (ה) וחמישיתו יוסף עליו התורה ריבתה חמישית הרבה לקרן אחת
ישמע מינה: תבעוהו בעלים לשומר ונשבע ושילם והוכר הגנב כפל למי
אביי אמר לבעל הפקדון רבא אמר למי שהפקדון אצלו אביי אמר לבעל
הפקדון כיון דאטרחיה בשבועה לא מקני ליה כפילא רבא אמר למי
שהפקדון אצלו כיון דשילם מקני ליה כפילא וקא מיפלגי בדיוקא
דמתניתין דתנן (ו) הפקדון אצל חברו בהמה או כלים ונגנבו או שאבדו
שילם ולא רצה לישבע שהרי אמרו שומר חנם נשבע ויוצא נמצא
הגנב משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה
למי הוא משלם למי שהפקדון אצלו נשבע ולא רצה לשלם ונמצא
הגנב משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה
למי הוא משלם לבעל הפקדון אביי דייק מרישא רבא דייק מסיפא אביי
דייק מרישא דקתני שילם ולא רצה לישבע טעמא דלא רצה לישבע

הא

יאל שבועה ראשונה היינו שאותו בית דין עצמו השביעוהו וטעו דאין סביר לחלק כלל ונראה דמייירי דאמר ליה צעל הפקדון שוב
לאחר שנמלא שקרן שבועה ראשונה ראוני שתהא עליו שומר חנם כמתחילה וחזר וטען לאחר שעשיתי שומר חנם נגנב ופוטור עלמנו
שהרי לא נתחייב צאונסין צמה שעשאו כפירוש ש"ח אבל תימה דל"כ לא הוי חד ממונא דהשתא הפקידו אללו פעם שניה ומה לי לקחו
צידו ומנן לו ומ"ל שלא לקחו אלא אמר ליה צעודו צידו תהא עליו שומר חנם: (ז) ותר"י בפ"י. מחמת שנעשה פסול בשבועה שניה
משעה שנמלא שקרן בראשונה אין לפוטרו משום דמסוד על השבועה מדרבנן הוא דמיפסל כדמוכח בשנועות (ק) מה. דקתני ושכנגדו
מסוד על השבועה ומשמע התם מדרבנן הוא וכיון דמדאורייתא שבועה מחייב כפל: רבא אמר רבא שהפקדון אצלו.
וה"מ דהכא סבר רבא דלע"ג דאטרחיה לצי דינא מקני ליה כפילא וצפרק המפקיד (ז"מ ק) לה. גבי ההוא גברא דלאפקידו כיפי
גבי חצריה קאמר רבא שפיר עבד דלא אהדר ליה הכא אטרחיה לצי דינא התם לא אטרחיה לצי דינא ויש לומר דהתם שאני
דאטרחיה לצי דינא ולא פרע ליה מידי אלא רב נמנן אגבייה לאפדנא מיניה אבל הכא לע"ג דאטרחיה לצי דינא קאת שנסבע
לו מתחילה מכל מקום הרי שילם לו לצסוף ולא אטרחיה צי דינא הלכך מקני ליה כפילא:

הא

יאל שבועה ראשונה היינו שאותו בית דין עצמו השביעוהו וטעו דאין סביר לחלק כלל ונראה דמייירי דאמר ליה צעל הפקדון שוב
לאחר שנמלא שקרן שבועה ראשונה ראוני שתהא עליו שומר חנם כמתחילה וחזר וטען לאחר שעשיתי שומר חנם נגנב ופוטור עלמנו
שהרי לא נתחייב צאונסין צמה שעשאו כפירוש ש"ח אבל תימה דל"כ לא הוי חד ממונא דהשתא הפקידו אללו פעם שניה ומה לי לקחו
צידו ומנן לו ומ"ל שלא לקחו אלא אמר ליה צעודו צידו תהא עליו שומר חנם: (ז) ותר"י בפ"י. מחמת שנעשה פסול בשבועה שניה
משעה שנמלא שקרן בראשונה אין לפוטרו משום דמסוד על השבועה מדרבנן הוא דמיפסל כדמוכח בשנועות (ק) מה. דקתני ושכנגדו
מסוד על השבועה ומשמע התם מדרבנן הוא וכיון דמדאורייתא שבועה מחייב כפל: רבא אמר רבא שהפקדון אצלו.
וה"מ דהכא סבר רבא דלע"ג דאטרחיה לצי דינא מקני ליה כפילא וצפרק המפקיד (ז"מ ק) לה. גבי ההוא גברא דלאפקידו כיפי
גבי חצריה קאמר רבא שפיר עבד דלא אהדר ליה הכא אטרחיה לצי דינא התם לא אטרחיה לצי דינא ויש לומר דהתם שאני
דאטרחיה לצי דינא ולא פרע ליה מידי אלא רב נמנן אגבייה לאפדנא מיניה אבל הכא לע"ג דאטרחיה לצי דינא קאת שנסבע
לו מתחילה מכל מקום הרי שילם לו לצסוף ולא אטרחיה צי דינא הלכך מקני ליה כפילא:

הא

יאל שבועה ראשונה היינו שאותו בית דין עצמו השביעוהו וטעו דאין סביר לחלק כלל ונראה דמייירי דאמר ליה צעל הפקדון שוב
לאחר שנמלא שקרן שבועה ראשונה ראוני שתהא עליו שומר חנם כמתחילה וחזר וטען לאחר שעשיתי שומר חנם נגנב ופוטור עלמנו
שהרי לא נתחייב צאונסין צמה שעשאו כפירוש ש"ח אבל תימה דל"כ לא הוי חד ממונא דהשתא הפקידו אללו פעם שניה ומה לי לקחו
צידו ומנן לו ומ"ל שלא לקחו אלא אמר ליה צעודו צידו תהא עליו שומר חנם: (ז) ותר"י בפ"י. מחמת שנעשה פסול בשבועה שניה
משעה שנמלא שקרן בראשונה אין לפוטרו משום דמסוד על השבועה מדרבנן הוא דמיפסל כדמוכח בשנועות (ק) מה. דקתני ושכנגדו
מסוד על השבועה ומשמע התם מדרבנן הוא וכיון דמדאורייתא שבועה מחייב כפל: רבא אמר רבא שהפקדון אצלו.
וה"מ דהכא סבר רבא דלע"ג דאטרחיה לצי דינא מקני ליה כפילא וצפרק המפקיד (ז"מ ק) לה. גבי ההוא גברא דלאפקידו כיפי
גבי חצריה קאמר רבא שפיר עבד דלא אהדר ליה הכא אטרחיה לצי דינא התם לא אטרחיה לצי דינא ויש לומר דהתם שאני
דאטרחיה לצי דינא ולא פרע ליה מידי אלא רב נמנן אגבייה לאפדנא מיניה אבל הכא לע"ג דאטרחיה לצי דינא קאת שנסבע
לו מתחילה מכל מקום הרי שילם לו לצסוף ולא אטרחיה צי דינא הלכך מקני ליה כפילא:

הא

יאל שבועה ראשונה היינו שאותו בית דין עצמו השביעוהו וטעו דאין סביר לחלק כלל ונראה דמייירי דאמר ליה צעל הפקדון שוב
לאחר שנמלא שקרן שבועה ראשונה ראוני שתהא עליו שומר חנם כמתחילה וחזר וטען לאחר שעשיתי שומר חנם נגנב ופוטור עלמנו
שהרי לא נתחייב צאונסין צמה שעשאו כפירוש ש"ח אבל תימה דל"כ לא הוי חד ממונא דהשתא הפקידו אללו פעם שניה ומה לי לקחו
צידו ומנן לו ומ"ל שלא לקחו אלא אמר ליה צעודו צידו תהא עליו שומר חנם: (ז) ותר"י בפ"י. מחמת שנעשה פסול בשבועה שניה
משעה שנמלא שקרן בראשונה אין לפוטרו משום דמסוד על השבועה מדרבנן הוא דמיפסל כדמוכח בשנועות (ק) מה. דקתני ושכנגדו
מסוד על השבועה ומשמע התם מדרבנן הוא וכיון דמדאורייתא שבועה מחייב כפל: רבא אמר רבא שהפקדון אצלו.
וה"מ דהכא סבר רבא דלע"ג דאטרחיה לצי דינא מקני ליה כפילא וצפרק המפקיד (ז"מ ק) לה. גבי ההוא גברא דלאפקידו כיפי
גבי חצריה קאמר רבא שפיר עבד דלא אהדר ליה הכא אטרחיה לצי דינא התם לא אטרחיה לצי דינא ויש לומר דהתם שאני
דאטרחיה לצי דינא ולא פרע ליה מידי אלא רב נמנן אגבייה לאפדנא מיניה אבל הכא לע"ג דאטרחיה לצי דינא קאת שנסבע
לו מתחילה מכל מקום הרי שילם לו לצסוף ולא אטרחיה צי דינא הלכך מקני ליה כפילא:

עין משפט
נר מצוה

קנו א מיי פ"ד מהל'
גיבה הל' ו:
קנו ב מיי שם הל' ו:
קנו ג ד מיי שם הל' ה
(רב אלפס ז"מ פ"ג
דף ע"ט):
קנו ה מיי פ"ח מהל'
שאלה ופקדון הל' ד
טוח"מ סי' רלד וסי' רלח:
ק"ו ו מיי שם הל' א
טוח"מ שם:

מוסף רש"י

אמר לאחד מן השוק
כו'. הכא לא גניסין
משביעך אני, דהא בלא
שבועה נמי מחייב כפל
זה ונגז ממע הוא
ובגנב כמי ישלם שניס
בלא שבועה (שבועות
סו). שילם ולא רצה
לישבע. שנועות שומרים
שלא פשע צה ושלם
שלא פה יד, שהיה יכול
ליפטר בשבועה זו שהרי
אמרו סי' (ב"מ ג).
למי שהפקדון אצלו.
דכיון דשילם קנה כל
מתלויה (סו).